

Osuuskuntaidentiteetin arviointi - valmiita kysymyksiä

Alla olevat kysymykset auttavat pohtimaan osuuskuntaidentiteettiä eli osuuskunnan määritelmää, osuustoimintaperiaatteita sekä arvoja. Kysymyksiä voi muokata tai keksiä omia.

1. Osuuskuntaidentiteetin merkitys

- a. Onko osuuskuntaidentiteetillä, eli arvoilla ja periaatteilla, merkittävää vaikutusta osuuskuntanne liiketoimintaan? Miten?
- b. Edistääkö osuuskuntaidentiteetti osuuskuntanne liiketoiminnallista menestystä? Miten?
- c. Antaako osuuskuntaidentiteetti osuuskunnalle kilpailuetua markkinoilla? Miten?
- d. Onko sillä, että olette osuuskunta merkitystä asiakkaillenne? Onko sillä merkitystä työntekijöille?
- e. Onko tärkeää suojella osuuskuntaidentiteettiä? Miksi?
- f. Mittaatteko osuuskunnan toimintaa osuustoiminnan arvojen ja periaatteiden perusteella? Miten?

2. Yhteiskunnallisen tarkoituksen toteuttaminen

- a. Mittaatteko osuuskunnan toimintaa suhteessa sen yhteiskunnalliseen tarkoitukseen? Miten?
- b. Ovatko osuuskunnat edellä, takamatkalla vai suunnilleen samalla tasolla kuin sijoittajaomisteiset yritykset tai (muut) yhteiskunnalliset yritykset varmistaessaan naisten, nuorten, vähemmistöjen tai muita heikommassa asemassa olevien tasapuolisen kohtelun ja osallisuuden?
- c. Osuuskunnat ovat olemassa jäseniään varten. Onko niillä myös vastuuta koko yhteiskuntaa kohtaan? Mitä tämä vastuu on? Kuinka hyvin osuuskuntaidentiteetti kokonaisuudessaan osaa kuvata sitä?
- d. Mikä on osuuskuntien vastuu tuleville sukupolville? Kuinka hyvin osuuskuntaidentiteetti kokonaisuudessaan kattaa tämän vastuun?

3. Osuuskunnan erottautumistekijöiden markkinointi

- a. Mikä tekee osuuskuntaidentiteetistä ainutlaatuisen?
- b. Kerrotteko osuuskunnan erityispiirteistä nykyisille ja potentiaalisille asiakkaillenne? Miten? Saatteko viestin läpi?
- c. Ovatko jäsenet, johto ja työntekijät tietoisia osuuskuntien erityispiirteistä?
- d. Koulutatteko jäseniä, johtoa ja työntekijöitä osuustoiminnan erityispiirteistä? Miten?

4. Osuuskuntaidentiteetti: SWOT-analyysi

- a. Mitkä ovat osuuskuntaidentiteetin vahvuudet?
- b. Onko osuuskuntaidentiteetissä heikkouksia?
- c. Mitä mahdollisuuksia osuuskuntaidentiteetti tarjoaa osuuskunnille?
- d. Mitkä ovat osuuskuntaidentiteetin uhkia? Tulevatko nämä osuuskuntien sisältä vai ulkopuolelta?

5. Mikä tekee osuuskunnasta osuuskunnan?

Osuuskunta on itsenäinen henkilöyhteisö, johon jäsenet liittyvät vapaaehtoisesti toteuttaakseen yhteisesti omistamansa ja demokraattisesti hallitsemansa yrityksen avulla yhteisiä taloudellisia, yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tarpeitaan ja odotuksiaan.

- a. Mitkä ovat osuuskunnan keskeiset piirteet, jotka erottavat sen muista yritysmuodoista?

- b. Kuinka hyvin nämä piirteet on ilmaistu ohessa olevassa osuuskunnan määritelmässä?
- c. Kattaako määritelmä nyky maailman moninaisen osuuskuntakentän?
- d. Kattaako määritelmä uudemmat osuuskunnat kuten alustaosuuskunnat?
- e. Onko jokin määritelmän osa vanhentunut? Onko jokin osa siitä tarpeeton?
- f. Auttaako määritelmä erottelmaan aidot osuuskunnat niistä osuuskunnista, joissa yritysmuoto on valittu esimerkiksi brändisivistä (kutsutaan kv-kentillä joskus vääriksi osuuskunniksi)?

6. Osuuskuntien tärkeimmät arvot

- a. Kuinka hyvin tunnet kansainväliset osuustoiminnan arvot? Jos et tunne, miksi et?
- b. Onko osuustoiminta-arvojen luettelo – omatoimisuus, omavastuu, demokratia, tasa-arvo, oikeudenmukaisuus ja solidaarisuus – täydellinen? Onko niiden merkitys selvä? Puuttuuko jotain?
- c. Mitä vaikutuksia osuustoiminta-arvoilla on tapaan hallinnoida ja toimia osuuskunnassa?
- d. Onko eettisten arvojen lista - rehellisyys, avoimuus, yhteiskunnallinen vastuu ja muista ihmisistä välittäminen – täydellinen? Puuttuuko jotain?
- e. Mitä vaikutuksia eettisillä arvoilla on tapaan hallinnoida ja toimia osuuskunnassa?

7. Periaate 1 - Vapaaehtoinen ja avoin jäsenyys

Osuuskunnat ovat vapaaehtoisia organisaatioita, jotka ilman sukupuolista, yhteiskunnallista, rodullista, poliittista tai uskonnollista syrjintää ovat avoimia kaikille, jotka voivat käyttää osuuskunnan palveluja ja ovat valmiita noudattamaan jäsenyyden velvoitteita.

- a. Miksi periaate 1 on tärkeä osuuskuntien erottautumistekijä?
- b. Ovatko periaatteessa 1 mainitut avoimen jäsenyyden rajoitukset kohtuullisia?
- c. Onko jäsenyys todella vapaaehtoinen, jos osuuskunta tarjoaa ainoan saatavilla olevan tarvittavan tavaran ja palvelun?
- d. Onko kaupankäynti muiden kuin jäsenten kanssa yhteensopiva osuuskuntien tavoitteen kanssa antaa jäsenille määräysvalta liiketoiminnassa?
- e. Kuinka hyvin periaate 1 osaa huomioida nykyajan monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja osallisuusnäkökulmat?
- f. Kuinka hyvin osuuskunnat mahdollistavat vähemmistöjen ja muiden heikommassa asemassa olevien täysimääräisen osallisuuden verrattuna sijoittajaomisteisiin, julkisomisteisiin tai (muihin) yhteiskunnallisiin yrityksiin?

8. Periaate 2 - Demokraattinen jäsenhallinto

Osuuskunnat ovat jäsentensä hallitsemia demokraattisia organisaatioita. Päätöksentekoon aktiivisesti osallistuva jäsenistö määrää niiden toimintalinjoista. Luottamushenkilöinä toimivat miehet ja naiset ovat vastuussa toiminnastaan jäsenistölle. Perus-osuuskunnissa jäsenillä on yhtäläinen äänioikeus (jäsen/ääni). Myös muun asteisissa osuuskunnissa hallinto on järjestetty demokraattisesti.

- a. Pitävätkö osuuskuntien jäsenet demokraattisia oikeuksiaan itsestään selvyytenä? Onko se ongelma? Miten ongelma voidaan ratkaista?
- b. Miten kaikki osuuskunnat, mutta erityisesti suuret osuuskunnat, voivat edistää ja helpottaa jäsentensä demokraattista osallistumista?
- c. Miten osuuskunnat varmistavat naisten, nuorten ja aliedustettujen yhteiskuntaryhmien osallistumisen ja edustuksen hallintorakenteissaan?

- d. Heikentyykö jäsenten demokraattinen hallinto, kun viranomaiset asettavat erityisiä vaatimuksia, jotka osuuskuntien hallitusten jäsenten on täytettävä?
- e. Vahvistaako vai heikentääkö se jäsenten demokraattista hallintaa, jos osuuskunnan hallituksessa on ulkopuolisia jäseniä?
- f. Kuinka hyvin osuuskunnat, joiden jäsenet ovat organisaatioita eivät henkilöitä, mukaan lukien toisen ja kolmannen asteen osuuskunnat sekä osuuskunnat, joiden jäsenet ovat yrityksiä, ovat kunnioittaneet demokraattisen hallinnon periaatetta? Tarvitaanko lisäohjeita?
- g. Miten jäsenten demokraattinen hallinto toteutuu ja ilmenee yhteisetuosuuskunnissa?

9. Periaate 3 - Jäsenten taloudellinen osallistuminen

Jäsenet osallistuvat yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti osuuskunnan pääoman kartuttamiseen ja hallitsevat sitä demokraattisesti. Ainakin osa pääomasta on yleensä osuuskunnan omaisuutta. Jäsenyyden edellyttämälle osuusmaksulle jäsenet saavat yleensä vain rajoitetun koron tai eivät korkoa lainkaan. Ylijäämän jäsenistö osoittaa yhteen tai useampaan seuraavista tarkoituksista: osuuskunnan kehittämiseen perustamalla mikäli mahdollista ainakin osaksi jakamattomia rahastoja, etuihin jäsenille suhteessa heidän käyttämiinsä palveluihin tai jonkin muun jäsenistön hyväksymän toiminnan tukemiseen.

- a. Vastaavatko 3. periaatteessa jäsenten taloudellista osallistumista koskevat määräykset riittävästi osuuskuntien pääomatarpeita niiden kaikissa kehitysvaiheissa (perustaminen, kasvu ja kehitys, vakiintuminen)?
- b. Pitäisikö jakamattomia rahastoja, jotka tarjoavat tehokkaan suojan osuuskunnan muuttamista osakeyhtiöksi vastaan, painottaa enemmän?
- c. Onko osuuskunta löytänyt sopivan tasapainon sen välillä, että se jakaa tuottoja jäsenille ja käyttää ylijäämää osuuskunnan taloudellisen vakauden, kasvun ja kehityksen tukemiseen?

10. Periaate 4 - Itsenäisyys ja riippumattomuus

Osuuskunnat ovat itsenäisiä, jäsentensä hallitsemia, omatoimisuuteen perustuvia organisaatioita. Mahdollisten sopimusten tekeminen muiden organisaatioiden kanssa valtiolta mukaan luettuna tai ulkopuolisen pääoman hankinta tapahtuu jäsenten demokraattista hallintoa tai osuuskunnan itsenäisyyttä vaarantamatta.

- a. Vaarantavatko markkinapaineet osuuskuntien riippumattomuuden ja toimintavapauden?
- b. Onko osuuskuntien mahdollista kerätä ulkopuolista pääomaa ilman, että jäsenten määräysvalta vaarantuu?
- c. Valtion taloudellinen tuki voi auttaa perustamaan osuuskunnan tai mahdollistamaan sen yhteiskunnallisen tarkoituksen saavuttamisen. Heikentääkö tällaisen tuen hyväksyminen osuuskuntien itsenäisyyttä ja riippumattomuutta?

11. Periaate 5 — Koulutus, oppiminen ja viestintä

Osuuskunnat tarjoavat jäsenilleen, luottamushenkilöilleen, liikkeenjohdolleen ja henkilöstölleen mahdollisuuden koulutukseen ja oppimiseen tehokkaan osallistumisen toteuttamiseksi osuuskunnan kehittämiseen. Osuuskunnat viestivät suurelle yleisölle sekä etenkin nuorisolle ja mielipidevaikuttajille osuustoiminnan luonteesta ja sen eduista.

- a. Onko periaatteen 5 soveltamisala liian laaja? Tai ei tarpeeksi laaja?
- b. Tuntevatko jäsenet osuustoiminnan arvot ja periaatteet?
- c. Tuntevatko työntekijät osuustoiminnan arvot ja periaatteet?

- d. Kuinka tietoisia poliittiset päättäjät, valtion virkamiehet ja mielipidevaikuttajat ovat osuuskuntien olemassaolosta ja siitä, mikä erottaa ne muista yritysmuodoista?
- e. Maailman ensimmäisten osuuskuntien perustajilla oli visio osuustoimintataloudesta. Osuustoimintaliike ulottuu nyt ympäri maailman ja monille eri talouden aloille, mutta osuuskunnat ovat edelleen vähemmistössä mitä tulee eri liiketoimintamalleihin. Voiko parempi kouluopetus muuttaa tätä?

12. Periaate 6 - Osuuskuntien keskinäinen yhteistyö

Osuuskunnat palvelevat jäsenistöään tehokkaimmin ja vahvistavat osuustoimintaliikettä harjoittamalla keskinäistä yhteistyötä paikallisesti, alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

- a. Periaate 6 kannustaa selkeästi yksittäisiä osuuskuntia luomaan ja ylläpitämään erilaisia yhteistoimintarakenteita. Sen tulkitaan yleensä sisältävän myös osuuskuntien välisen yhteistyön kaupan ja liiketoiminnan kehittämisen alueilla. Pitäisikö tämän tulla selvemmin esiin?
- b. Pitäisikö osuuskuntien suosia muita osuuskuntia hankinnoissaan?
- c. Jotkut osuuskunnat osallistuvat uusien osuuskuntien kehittämiseen kotimaassa tai ulkomailla avustuksilla, lainoilla, takauksilla, osuuksilla osuuskuntien kehittämisrahoitukseen, asiantuntemuksella ja vastaavalla tuella. Pitäisikö tämä käytäntö yleistää ja sisällyttää periaatteeseen 6?

13. Periaate 7 — Vastuu toimintaympäristöstä

Osuuskunnat toimivat yhteisöjensä kestäväen kehityksen hyväksi jäsenten päättämällä tavalla.

- a. Mitä periaate 7 tarkoittaa osuuskunnallenne? Kuinka periaatteen merkityksestä voisi viestiä laajemmin?
- b. Kattaako periaatteen 7 sanamuoto sen koko soveltamisalan? Välittääkö se sen tarpeeksi vahvasti?
- c. Miten jäsenet osallistuvat paikallisyhteisöjensä kestäväen kehitykseen vaikuttavien toimenpiteiden hyväksymiseen?
- d. Ovatko osuuskunnat kestäväen kehityksen edistämässä edellä, samassa tahdissa vai jäljessä muita yhteiskunnallisia yrityksiä ja tulevaisuuteen katsovia sijoittajaomisteisia yrityksiä?
- e. Ovatko osuuskunnat yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vähentämisessä edellä, samassa tahdissa vai jäljessä muita yhteiskunnallisia yrityksiä ja tulevaisuuteen suuntautuvia sijoittajaomisteisia yrityksiä?
- f. Osuustoiminnan periaatteet eivät ota kantaa osuuskunnan työntekijöiden asemaan, äänivaltaan tai kohteluun. Pitäisikö niiden?
- g. Ottavatko osuuskunnat riittävästi vastuuta luontoympäristön huolehtimisesta sekä ilmastonmuutoksen hillitsemisestä ja siihen sopeutumisesta?